

Сердана.

Отъ другата страна на стената, виднѣтъ въ масивността на градежа, се крие единъ видъ тѣсна клетка или по-добро единъ видъ кюлоаръ, нареченъ сердана. По-голямата частъ мастаби иматъ само единъ, а нѣкои иматъ по два и по три сердца. Сердана е абсолютно изолиранъ и нѣма никакъвъ входъ; свободна се само съ параклиса гредѣ една тѣсна дупка, презъ която свѣщенникътъ правѣтъ своите каденции съ аромати и шепнѣтъ молитва за покойникъ.

Сердана е мѣстото, гдето се правѣтъ статуи и образи на покойникъ, които сѣдѣтъ едно особено освѣщеніе, ставаха каменни или дървени тѣла на покойникъ и му изсигурѣваха още повече животъ на двойника. Тамъ се подобно намерение сѣ поставѣли и статуи на жената на умрѣлия, на дъщерята му, на сирѣтъ му, занѣти въ разни домашни работи, като чукатъ платно, мѣсятъ хлѣбъ и пр. Фигурите, които бѣха поставѣни въ параклиса, въ сердана бѣше ставали отъ кръгли тѣла.

Кладенеца и подмица (склепа).

Всички тѣзи предназначавали се бѣркаха на смисълъта да вземѣтъ всички мѣрки и да упрѣдѣтъ всички сръдотѣ, цѣло свѣтлинското тѣло да остане запазено отъ възможни естествени и човѣчески причини на разрушение. За тази цѣль въ всякой серданъ обикновено къмъ сръдата на платформата има ископанъ единъ кладенецъ дълбокъ отъ 3-30 метра въ форма на правоъгълна четвъртъгълникъ, но никога валчестъ. Въ дното на този кладенецъ има единъ кюлоаръ на северъ до толкова ниско, цѣло не може да влѣзе човѣкъ презъ него правъ. Този кюлоаръ води въ една стая-подмица, гдето се намира въ единъ голъмъ саркофагъ отъ камѣкъ, отъ гранитъ или отъ базалтъ, муанѣфа. Рѣдко, въ тази подземна стая се намиратъ надписи, а още по рѣдко орнаменти. Мобилиятъ сѣ най-просто: нѣколко вази отъ албастръ за ароматитъ,